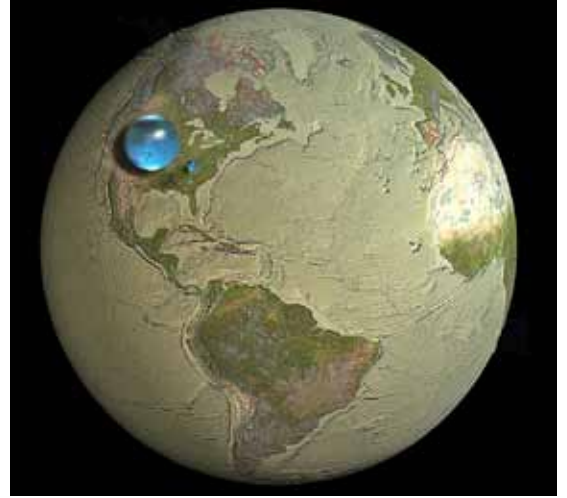

Dünya Su Günü'nü Cansız Nehirler, Kirlenmiş Kaynaklarla Karşılıyoruz...

HAVA BEDAVA, TEMİZ SU PAHALI

"Dünya Su Günü"nin tarihi 1992 yılında düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Çevre ve Kalkınma Konferansı'na dayanıyor. BM Genel Kurulu ilk olarak 1993 yılında 22 Mart'ı "Dünya Su Günü" olarak ilan etti. Her yıl farklı temalar ile su kaynakların korunması için duyarlılık oluşturmaya çalışılan "Dünya Su Günü" kapsamında 2016 yılında "Su ve İş" arasındaki ilişkiye dikkat çekiliyor. BM'ye göre dünya genelinde işçilerin neredeyse yarısı bir şekilde su ile ilişkili alanlarda çalışıyor. Su ile doğrudan bağlantılı işlerde çalışan milyonlarca insanın en temel işçi haklarından bile faydalanamadığına dikkat çeken BM, 2016 yılında belirlenen temanın yeterli

miktarda ve kaliteli suyun çalışanlarının ve dolayısıyla toplum yaşamı ve ekonomisinde nasıl bir dönüşüm sağlayacağına odaklandığını açıkladı.

Uydu görüntülerine bakıldığında karalardan daha çok denizlerin görüldüğü dünyamız aslında su kaynakları açısından sanıldığından daha fakirdir. İçme suyu olarak düşünüldüğünde "tatlı" su miktarının daha düşük olduğu görülecektir. Dünyadaki suyun yüzde 96,54'ü tuzlu deniz suyundan oluşuyor. İnsan hayatı için hayati önem taşıyan tatlı su kaynakların sınırlı olması, bu kaynakların korunması zorunluluğunu da beraberinde getiriyor. Nehirlerde, yeraltında ve atmosferde nem halinde bulunan tatlı suyun sı-

nırlı olduğu göz önünde bulundurulursa, içilebilir nitelikteki suyun aşırı tüketiminin öne geçilmesi gerektiği ortaya çıkacaktır. ABD Jeolojik Araştırma Kurumu'nun NASA verilerini baz alarak yaptığı araştırmaya göre, yeryüzündeki suyunun tümünü bir araya toplandığında 1375 kilometre çapında bir su küresi elde edileceğini hesaplandı. Dünyanın büyüklüğü karşısında su küresi minicik kalırken, tatlı suyunu biraya toplanması ile elde edilecek su küresinin çapı ise yalnızca 273 kilometrede kalıyor.

İçme sularının yerküreye düzensiz olarak dağılmasından ve gelir adaletsizliğinde kaynaklı olarak dünya çapında yüz milyonlarca kişisi sağlıklı, temiz içme suyuna erişmekte güçlük çekiyor. "Temiz suya ulaşımın ve sağlığın korunmasının temel insan hakkı olduğu"na ilişkin önerenin BM Genel Kurulu'nda 2010 yılında kabul edilmesinden bu yana da ciddi bir yol alınamamıştır. Geribırakılmış ülkelerde açlıkla birlikte karşımıza çıkan susuzluk sorununu "temel insan hakkı" kapsamında değerlendiren önergeye, 122 ülke destek verirken, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 41 ülkenin ise aslında temenni niteliğindeki, bağlayıcılığı bulunmayan bu önergeye bile çekimser kalması dikkat çekicidir.

Kaynak	Su Hacmi (Küçük Kilometre)	Toplam İçindeki Payı (Yüzde)
Okyanuslar, Denizler	1.338.000.000	96,54
Buzullar ve Kalıcı Kar	24.064.000	1,74
Tatlı Yeraltı Suyu	10.530.000	0,76
Tuzlu Yeraltı Suyu	12.870.000	0,93
Toprak Nemi	16.500	0,001
Donmuş Topraktaki Su	300.000	0,022
Tatlı Göller	91.000	0,007
Tuzlu Göller	85.400	0,006
Atmosferdeki Nem	12.900	0,001
Bataklık Suyu	11.470	0,0008
Nehirler	509	0,0002
Biyolojik Su	269	0,0001

Kaynak: *Water in Crisis: A Guide to the World's Fresh Water Resources*, Oxford University Press

Gelişmiş ülkelerden yalnızca Almanya, Belçika, İtalya, İspanya ve Norveç'in tasarımı destekleyenler arasında olması ABD, Kanada ve İngiltere'nin oylama aşamasına gelmesine bile engel olmaya çalıştıklarını da not etmemiz gerekir.

Su Çılgılığı Duyulmuyor

Dünya genelinde kamu malı sayılan su kaynaklarının, son 30 yıldır uygulanan küresel ekonomi politikalarıyla ticarileşmesi, yoksulların temiz suya erişimini azaltmaya devam etmektedir. BM'nin verilerine göre; dünya genelinde kentsel alanlarda nüfusun yüzde 87'si arıtılarak sağlıklı hale getirilmiş su kaynaklarına ulaşabiliyorken, bu oran kırsal bölgelerde yüzde 47'ye düşmektedir. 2015 yılında dünya nüfusunun üçte birine denk gelecek şekilde 2,4 milyar insan sağlıklı suya ulaşmadan yaşamının sürdürmek zorunda kalmıştır. Sağlıklı yaşam ve hijyen ile direkt ilgili olan temiz suya erişimin bu denli az olması temel bir insan hakkının dünya nüfusunun 3'te birinin kullanamaması anlamına gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, su arıtması için yapılacak her 1 dolarlık yatırımın, sağlık giderlerini, arıtma türüne bağlı olarak 4-12 dolar arasında azaltacağını tahmin etmektedir. BM Genel Kurulu'nda kabul edilen karar ile birlikte gelişmiş ülkelere, geri bırakılan ülkelerde su arıtmasına ilişkin finansal ve teknolojik kaynak aktarımına ilişkin tavsiyesinin 5 yıldır "duymamazlık-tan" geldiği söylenebilir.

Türkiye Su Fakiri

BM'ye göre Türkiye'nin kişi başına düşen yıllık toplam gerçek yenilenebilir su kaynağı 2860 metre küptür. Dünya ortalamasının 6000 metre küp olduğu göz önüne alınırsa, Türkiye'nin yenilenebilir su kaynakları bakımında fakir olduğu söylenebilir. Buna karşı Türkiye'de

nüfusun bütünü su kaynaklarına ulaşabilirken, nüfusun yüzde 90'ini arıtılarak daha sağlıklı hale getirilmiş içme suyuna erişebiliyor. 2015 BM Dünya Su Gelişme Raporu'da yer alan bilgilere göre, Türkiye'de 2000 yılında şehir nüfusunun yüzde 20'si içme suyu olarak işlenmiş şişelenmiş suları kullanırken, bu oran 2005 yılında yüzde 37'ye yükseldi. 2010 yılında ise şehir nüfusunun yüzde 54'ü içme suyunun temel olarak şişelenmiş sularından karşılıyor.

Türkiye Ortadoğuluşuyor

Ülkemizde de içme suyunun yanında tarımsal sulamada ve sanayide kullanılan su açısından da "piyasalaşmanın" olumsuz etkilerine tanıklık ediyoruz. HES'lerle yaratılan yeni çevresel sorunları da düşünüldüğünde Türkiye'nin Dünya Su Günü'nü sorunlarla karşıladığını söylemek yanlış olmayacaktır. BM verileri göre; Türkiye'deki su tüketiminin yüzde 73,82'si tarımda, yüzde 10,72'si sanayide gerçekleşmektedir. Suyun yüzde 15,46'lık bölümü ise kentsel alanlarda kullanılmaktadır.

Denetlenmeyen üretim sektörlerinin yer altı ve yer üstü suyu ne kadar kullandığı bilinmemektedir. Bildiğimiz; ülkemizin yeterli su kaynaklarına sahip olmadığı ve yakın bir gelecekte su zenginliğimizin Suriye seviyesine gerilemesini beklediğidir. Son dönemde güvenlik eksenli olarak sık sık duyduğumuz "Ortadoğuluşma" kavramını, ne yazık ki su ve çevre bakımından da tartışmamak zorunda kalacağız günlere doğru ilerliyoruz.

"Cansız Nehirler"

Arıtma tesisi ekşiği nedeniyle hem yerüstü hem de yeraltı sularımızda ciddi oranda endüstriyel kirlilik olduğu tüm toplum tarafından bilinen bir gerçektir. Ülkemizde son yıllarda izlenen sanayi ve enerji politikalarıyla katma değeri düşük çevreyi ve su kaynaklarını tahrip eden sektörlerin gelişimi desteklenmiştir. Kısa vadede ekonomik göstergeleri yükseltme adına girilen bu popülist politikaların sonucu olarak, ranta ve betonlaşmaya dayalı bir büyüme programı hayata geçirilmiştir. Daha fazla ve ucuz üretim güdüsüyle su kaynaklarını kirletmesinin önüne geçilmelidir. Ergene Nehri'ndeki kirliliğin, intihar eden gencin cesedini almak için dalgıçların suya girmesine engel olacak seviyelere ulaştığına ilişkin haberleri hep birlikte kaygı ile izliyoruz. İçinde canlı yaşamayan Ergene Nehri'nden sulanan tarımsal ürünleri belki de her gün soframıza taşıyoruz.

Ancak suyun metalaştırılmasına ve kirletilmesine karşı mücadele ederek, gelecekte varlıklı ve sağlıklı bir toplum olabiliriz. Çevre, enerji, hukuk, eğitim ve sağlık alanlarında daha akılcı politikaları hayata geçirdiğimiz ölçüde, ekosistemimizin sürdürülebilirliğini sağlayabiliriz.

